Mokyklos laikraštis MIŠKE. Septintas sezonas, antras numeris. 2023 m. sausio 2 d.

Rima Pikelienė

Interviu su mokytojais projektas lietuvių kalbos pamokų kontekste gimė kaip Vilniaus Valdorfo Žaliosios mokyklos 10-mečio minėjimo renginių dalis. Mokyklos devintokams ir dešimtokams tai buvo galimybė apsikeisti vaidmenimis, giliau pažinti tuos, kuriuos matai kiekvieną dieną. Pažiūrėti į pasaulį mokytojų akimis. Taip kartu kuriame mokyklą. „Sužinojau daug naujo"; „To nežinojau apie šį mokytoją", – dalijosi interviu paėmę devintokai ir dešimtokai. „Įdomi patirtis", – dalijosi įspūdžiais mokytojai. Pakalbinta dalis mūsų mokyklos kolektyvo – 18-a mokytojų, - mokiniai patys pasirinko, iš ko ims interviu. Patys galvojo klausimus, susitarė dėl susitikimo, ėmė interviu, šifravo, rašė, redagavo savo ir vieni kitų tekstus, siuntė interviu suderinti. Procesas užtruko. Kai kam žurnalisto duona pasirodė labai sudėtinga, nes viskas vyksta labai lėtai – vien šifruoti kokia terlionė! Kai kuriuos „išgelbėjo" mažakalbiai mokytojai. Rezultatas – jums prieš akis.

Nuo tavo tikėjimo priklausė ir aplinkinių tikėjimas

Vilius Stangliūnas (9, Miško, klasė),
Rima Pikelienė

*Interviu su **Virginija Grigaravičiene** ir **Tomu Urbanavičiumi**, vienais pagrindinių Vilniaus Valdorfo Žaliosios mokyklos įkūrėjų, pradedu nuo klausimo apie mokyklos, kurią pats lankau jau devinti metai, įkūrimą.*

Kaip pats patekau į Vilniaus Valdorfo Žaliąją mokyklą? Mano mama Edita Kuliavaitė yra viena iš Valdorfo pedagogikos Lietuvoje pradininkių, iš jos šia idėja užsikrėtė Virginija. Tai man atrodo viskas aišku, kodėl esu čia. Virginija yra mano krikšto mama. Kurį laiką, iki man suėjo 4-eri metai, mes su mama, sese ir Virginija bei jos sūnumi Edgaru gyvenome Juodenėnuose, Valdorfo bendruomenės sodyboje. Čia dabar vasaromis mama rengia vaikų stovyklas, kuriose savanoriauju. Kai išsikraustėme iš Juodenėnų, 2-oje, 3-ioje klasėse, vasaromis, gyvendavau pas Edgarą Pašilaičiuose, o jis – pas mane. Aš kurdavau idėjas, ir mes abu jas įgyvendindavome. Rinkdavom butelius, pardavinėdavom kaip depozitą. Prašydavom Virginijos už darbus pinigų, pirkdavom kokakolą, žiūrėdavom, ar ką nors laimėdavom. Esam išdaužę alyvų krūmus, išvežę konteinerius nuo Edgaro namų daugiabutyje į kitą kvartalą. Buvo smagu.

Kai jau turėjau eiti į mokyklą, mama atvežė į Bratoniškes. Namas, kuriame bus mokykla, – apleistas, be langų, viskas iš betono, stogas skardinis, aplink – krūmai ir metrinės žolės. Man buvo šokas. Mamos paklausiau: „Mama, tu tikrai nori mane vesti į šitą mokyklą?" Mama sakė, kad ji tuoj bus įrengta. Ir buvo. Šiek tiek daugiau nei per savaitę. Taigi Virginijos ir Tomo klausiu, kaip viskas prasidėjo? Jie pasakoja, kad Vilniaus Valdorfo Žaliosios mokyklos užuomazgos prasidėjo nuo to, kai šiek tiek daugiau nei prieš 10 metų Vilniaus Valdorfo mokykla (Viva) rinko pirmokus ir jie turėjo tapti jų mokytojais. „Eiti į pirmą klasę buvo daug norinčiųjų, bet vietų visiems neužteko. Mes atsidūrėme dviprasmiškoje pozicijoje. Jautėme, kad esame atsakingi, kad mūsų užduotis yra atliepti tėvų, laukiančių, kad jų sūnus ar dukra galėtų mokytis Valdorfo mokykloje, poreikius. Kilo klausimas, kur dabar reikės jiems savo vaikus vesti mokytis. Mes turėjome pasakyti: šitie eina, šitie – už brūkšnio. Kai turi savo rankomis padaryti sąrašą, supranti, kad galima ir kitaip, yra kitas būdas, sprendimas", – pasakoja Tomas. Virginija priduria: „Taigi priėmėme visus, tik paskui ieškojome sprendimo. Mūsų pirmoje klasėje buvo 37 mokiniai, po metų buvo priimtas sprendimas kurti Žaliąjį Vilniaus Valdorfo mokyklos filialą. Buvo surinkta Žalioji klasė, o mūsų klasė padalinta. Dalis mokinių liko Vivoje, dalis išėjo į Žaliąjį filialą. Pusę metų tokios dvi mažos klasės (iš viso 24 vaikai) glaudėsi Sietuvos mokykloje, o po to ieškojome patalpų netoli būsimo mokyklos sklypo." Daug padėjo būsimos Žaliosios mokyklos šeimos Misikai ir Bratikai, Žaliosios klasės mokytojos Rasa ir Daiva, Guoda, abiejų klasių tėvai, kurie pasitikėjo ir vedė vaikus į besikuriančią mokyklą. Buvo parašyti įstatai, ieškota patalpų. Apsispręsta dėl mokyklos sklypo Skirgiškėse pirkimo. Ūkininkas Rimas, iš kurio pirktas sklypas, geranoriškai laukė, kol bus sutvarkyti dokumentai. Jiems pasakojant, man kyla klausimas – bet juk tai daryti reikia pinigų. Pasiteiravęs Tomo, koks buvo jų turtas, sulaukiu man netikėto, neįprasto atsakymo: ,,Finansiškai nelabai ką turėjome. Pagrindinis turtas buvo mūsų idėja.

Matėme, kad ji reikalinga ir žmonėms. Žmonės ir jų tikėjimas mus palaikė. Svarbu paminėti, kad buvo ir Vivos žmonių, kurie palaikė tiek finansiškai, tiek dvasiškai, padėjo susirasti sklypą. Jautėme paramą iš tėvų, mokytojų, būsimų Žaliosios mokyklos mokytojų."

Nerijaus Palucko fotografija

Negi tikrai viskas klostėsi taip puikiai? Nejaugi nebuvo akimirkų, kai jie buvo kritę į neviltį? Klausiu to Tomo ir Virginijos. „Sklypą jau buvome radę. Tada, 2014-ųjų vasarą, jau buvo suformuota Miško klasė. Viskas sutarta. Derėjomės dėl namo nuomos Skirgiškėse. Rugpjūčio pačioje pabaigoje, likus dviem savaitėms iki rugsėjo pirmosios, atsakė: „Ne, mes nenuomosime jums. Sodininkai neleido." Galiausiai Bratoniškėse buvo surastas namas, nebaigtos statybos. Greitos talkos, padedant tėvams. „Per dešimt dienų su mokinių tėvais ir įrengėme namą", – sako Virginija. Pamenu, kad tada talkoje buvo daug tėvų. Aš irgi buvau, bet važiavau susipažinti su Miško klasės vaikais. Edgarą, Vytenį pažinojau, šį – iš darželio. Dėl to mūsų kompanija susidraugavusi. Prisimenu Domantą, Vėją, Smiltę, Urtę. Aš tada važiavau gerai leisti laiką, taigi Tomą ir Virginiją prašau patikslinti, kokia buvo Valdorfo Žaliosios mokyklos įkūrėjų komanda. „Tėvai. Tėvai, kurie norėjo savo vaikus vestį į būsimą Žaliąją mokyklą. Visi po truputį prisidėjo, ir taip išėjo bendra darbo jėga. Buvo šeimų, kurios labai daug padėjo, vadovo, imdavosi ir darydavo. Antruoju etapu labai didelė jėga buvo iš Miško klasės tėvų ir mokytojų – Egidijaus ir Laimos", – tvirtina Tomas.

Pirmoje klasėje mūsų buvo 17-a. Klausiu Virginijos, kiek pirmaisiais metais atidarius mokyklą buvo klasių, mokinių? „Pirmuoju etapu, pirmaisiais metais, ją sudarė apie 25 žmonės. Antruoju etapu, kai buvo persikelta į Skirgiškes, – apie 50 žmonių", – atsako dabartinė antrokų, Kalno klasės, mokytoja. Dabar Žaliojoje mokykloje yra 250 mokinių ir 40 mokytojų.

Paklausus apie ryškiausius mokyklos kūrimosi istorijos prisiminimus, Virginija ypatingiausias vardija dvi: „Kai tik išsinuomojome namą Bratoniškėse. Jame tualetų nebuvo, laiptų į antrą aukštą – taip pat. Grindys – betoninės. Ir... namas per savaitę buvo įrengtas taip, kad galima buvo atidaryti mokyklą. Antroji – iš kūrimosi Skirgiškėse etapo: mokykloje nebuvo elektros, ji funkcionavo prijungta prie benzininio generatoriaus. Žiemą jis užsiveda arba ne. Klasė buvo šildoma krosnele."

Nerijaus Palucko fotografija

Pasak Tomo, svarbiausi mūsų mokyklos gyvavimo etapai yra: kai pradėtas kurti Žaliosios mokyklos filialas; kai klasė buvo padalyta į dvi dalis, kai buvo surinkta nauja klasė, kai atsikraustyta į Skirgiškes, kai buvo nupirktas sklypas, kai miesto savivaldybė pratęsė autobuso maršrutą iki Skirgiškių, kai pilnai buvo atsiskirta nuo Vivos, ir ši mokykla tapo Vilniaus Valdorfo Žaliąja mokykla.

Aš pats iš pirmųjų klasių prisimenu labai daug žaidimų. Man patiko. Visa veikla paremta tuo, kad susibendrautume, kad klasė darytų viską vieningai. Iš Tomo ir Virginijos pasakojimų suprantu, kad didelio masto projektus įveikti vienam neįmanoma, jie buvo ne vieni, turėjo palaikymą. O už ką labiausiai Tomas su Virginija jautė atsakomybę? „Atsakingiausia buvo tai, kad tu buvai vienas tų, į kurį žiūrėjo. Nuo tavo reakcijos į užmojus tikrintasi idėjų realumas. Nuo tavo tikėjimo priklausė ir aplinkinių tikėjimas. Augant mokyklai, atsirado daugiau lyderių, mokytojų, žmonių, kurie perima lyderiavimą. Tai yra smagu", – pasakoja Tomas.

Klausydamas mokytojų galvoju, kas vedė Tomą ir Virginiją į priekį. Prisimenu vieną iš paskutinių perskaitytų labiausiai man patikusių knygų – Dale'o Carnegie „Kaip įsigyti draugų ir daryti įtaką žmonėms". Šis psichologas tikėjo, kad žmogus turi daryti tai, ką mėgsta. Tai vienintelis kelias į sėkmę ir laimę. Laimė yra abstrakti tada, kai nežinai, kas ją teikia. Žinodamas turi idė-

jas versti veiksmais, taikyti jas praktiškai. Tomas, kurdamas mokyklą, kartu su Virginija, nesistengė dėl garbės, aplodismentų. Jie tai darė ne dėl savo, bet dėl kitų gerovės. Kas juos labiausiai palaikė? „Tikėjimas. Tėvų palaikymas, tėvų tikėjimas. Idėja. Tėvai, nelinkėdami vaikams tokios mokyklos, kurioje mokėsi patys, turėjo viziją sukurti visiškai kitokią mokyklą – tokią, į kurią vaikai norėtų eiti. Palaikė bendrystė, vienas tikslas“, – sako vienas per kitą vieni iš mokyklos įkūrėjų.

Man atrodo, kad ši mokykla iki 8-os klasės tobula: vaikai nespaudžiami moksluose, tu keliauji, eini į žygius. Kai esi mažesnis, smagu eiti mišku. Grūdina. Iš dabartinės, devintoko, perspektyvos žvelgiant – kam to reikės? Mamos pasirinkimo terminas, į kokią aš mokyklą turiu eiti, baigiasi, manau, ties 9 klase. Kai mokymas Valdorfo mokykloje tampa panašesnis į mokymą bendrosiose mokyklose, imi žiūrėti – ką laimiu būdamas čia? Ypač turint omenyje, kad į ją važiuoti sugaišti daug laiko. Man svarbu tai, kad klasė dirba vieningai, per pertraukas yra vieninga, nėra patyčių, kad klasė bendrauja stipriau. Mokytojai yra suinteresuoti mokiniui padėti. Turi suprasti, kad turi mokytis, bet jeigu reikia pagalbos, tu jos tikrai sulauksi. Neseniai kalbėjau su alumnais. Jie tvirtino, kad baigti Valdorfo mokyklą – vienas geriausių dalykų jų gyvenime. Nes čia išmoksti daugiau, ne tik graužti vadovėlius.

Kas Virginijai ir Tomui ši mokykla yra dabar? „Pirminė idėja buvo plėsti Valdorfo mokyklą Vilniuje, Lietuvoje. Eiti link darnos su aplinka, gamta, savimi ir visuomene. Visame pasaulyje kuriamos Valdorfo mokyklos, tu tampi šio didelio impulso dar viena spalva“, – sako Tomas.

P. S. Tiems, kam norisi daugiau sužinoti apie tai, kaip buvo kuriama Vilniaus Valdorfo Žalioji mokykla, kaip projektuojami pastatai, kokia Valdorfo pedagogikos esmė, ankstesni interviu su Virginija ir Tomu laikraštyje „Miške“.

Miške

MIŠKE # 1 (13), 201801218 – Pokalbis su Virginija, 3 puslapis. Nuoroda: 20181218_Miske_113.pdf

MIŠKE # 1 (16), 20190310 – Žaliosios mokyklos architektūra: ištakos, istorija, detalės , 1 puslapis. Nuoroda: 20190925_Miske_1_16.pdf

Visi mokyklos laikraščio numeriai internete: www.zaliojimokykla.lt/laikrastis/

Mokyklos kūrimas – pirmiausia darbas su savimi

Vytenis Meškauskas, Pranciškus Antanas Janonis (9, Miško, klasė)

Miško klasę, tada 17-a mokinių, nuo pirmos iki 8-os klasės kūrė, vienijo, vedė į žygius, lydėjo, mokė ***Egidijus Kabošis.*** *„Mano pirmieji įspūdžiai apie Egidijų, mokiusį mane nuo pirmos klasės – kad tai didelis, stiprus, drąsus, ištvermingas žmogus. Per pamokas būdavo griežtesnis, per pertraukas mėgdavo pajuokauti. Pamokas Egidijus dėstė įdomiai, buvo viskas aišku“, - prisimena Vytenis. Pranciškui, susipažinusiam su Egidijumi, trečioje klasėje, labiausiai yra įsiminę iš buvimo kartu su šiuo klasės mokytoju bendri žygiai, pajuokavimai ir įdomios pamokos.*

Egidijau, mes nežinojome, kad jūs aktorius. O ko iš profesinės srities nežinojome?

Porą metų prieš tapdamas mokytoju buvau programos „Kūrybinės partnerystės“, dabar ji vadinama „Kūrybinės jungtys“, dalyvis, renginių projektų vadovas, fotografas. „Kūrybinių partnerysčių“ programos dalyviai – kūrėjai, mokslininkai, menininkai – visos Lietuvos mokyklose įgyvendindavo pusę metų trunkančius projektus. Dar per tuos porą metų iki mokytojavimo studentus mokiau fotografijos, padėdavau vaikų stovyklose. O dar anksčiau buvo visokių profesinių patirčių, jų dabar nevardinkim.

Kodėl nusprendėte rinktis Valdorfo mokyklą?

Valdorfo mokyklos pasirinkimas dukrai Agotai atrodė natūralus tęstinumas po valdorfo darželio. Kai aš gavau pasiūlymą, buvau pakviestas tapti mokytoju, mano dukra Agota (dabar ji – dešimtokė) jau lankė šios mokyklos pirmą klasę. Būsimoji Žalioji mokykla tuo metu dar buvo Vilniaus Valdorfo mokyklos filialas. Buvo aišku, kad reikia kurti atskirą mokyklą, reikia kažkaip pradėti, nors neaišku, nei kur – kurioj pusėj Vilniaus – ji turėtų būti, nei kokie mokytojai joje mokys. Buvo aišku, kad prieš akis yra daug darbo. Tuo metu buvau pakankamai susipažinęs su iššūkiais, su kuriais susiduria kitos Lietuvos mokyklos, supratau, kad švietimo sistema yra labai inertiška, labai lėta, kad norint ką nors pakeisti, reikia keisti aplink save. Taigi kai netikėtai gavau pasiūlymą, pagalvojau, kad tai yra proga kažką pakeisti ir kad šiai mokyklai būsiu naudingesnis ne kaip tėvas, o kaip mokytojas, darbuotojas, nes dirbsiu pilna koja. Taip ir apsisprendžiau. Tiesą sakant, atrodė, jutau, kad šis pasiūlymas savalaikis, todėl ilgai ir nesvarsčiau.

Taigi apsispręsti nebuvo sunku?
Lengva.

Kiek laiko dirbate su vaikais, ką dėstote?
Kalbant apie darbą šioje mokykloje - jūsų, Miško, klasės, mokytoju buvau nuo pirmos iki aštuntos klasės imtinai. Dabar esate devintokai, taigi mokytojas esu devinti metai. Valdorfo mokyklos mokytojo specifika ta, kad mažiausiai iki 6-os klasės jis moko įvairių dalykų. Aš nuo pirmos klasės jus mokiau pasaulio pažinimo, matematikos, dailės, darbų, etikos, fizinio ugdymo. Keičiantis programai, vis atsirasdavo naujų dalykų, tarkim, 7-oje klasėje mokiau chemijos, fizikos. Šį etapą mokykloje baigiau jus, 8-okus, mokydamas istorijos, geografijos, dailės, fizinio ugdymo, taip pat tuo metu dėsčiau ir chemiją septintokams. Dar – teatrą kelioms klasėms. Taigi jeigu reikėtų išvardyti visus visus dalykus, reikėtų gerai pagalvoti. Manau, išvardijau pakankamai.

Ar nesigailite savo pasirinkimo skirti gyvenimą mokymui?
Nesigailiu. Nebuvo taip, kad su mokymu susiejau savo gyvenimą prieš devynerius metus. Iki tol – per tuos dvejus metus su „Kūrybinėmis partnerystėmis“ – mokiau ir mokinius, ir mokytojus, prieš tai – studentus fotografijos, dirbdamas renginių organizatoriumi dirbdavau ir fotografijos teorijos ir praktikos lektoriumi, vedžiau mokymus organizacijoms. Taigi sąsajų su mokymosi procesu turėjau. Ir tai tam tikra prasme nebuvo taip, kad staiga reikėjo pasirinkti, ar būti mokytoju ar kariu, ar vadybininku, nes ugdymas mano gyvenime atsirado tarsi nejučia. Vaikų ir šeimų temoje aš buvau, kai fotografavau. Aš dariau, ką moku, kas buvo pačiam įdomu, kas prasminga. Jei man būtų taip nutikę, kad būtų reikėję rinktis racionaliai, praktiškai svarstant, gal mano gyvenimas dabar atrodytų kitaip. Man patinka tai daryti, stengiuosi tai daryti kuo geriau. Jei kažkas iš to išeina, sakau: „Aa, matai, išėjo,“ Jei neišeina, mokausi.

Kaip prisidėjote prie Vilniaus Valdarfo Žaliosios mokyklos sukūrimo?
Kad galėtumėte įsivaizduoti, kaip atrodė mokykla pačioje kūrimosi pradžioje, sulyginkite. Dabar ji labai didelė, yra 10 klasių. Imkim kiekvieną klasę, kurioje yra apie 25 vaikus, ir priskaičiuokime jų artimuosius – dar apie 50 suaugusiųjų, dar broliai, seserys. Padauginkim iš 10. Didžiulė didžiulė bendruomenė. Tuo metu, kai jūs mokėtės antroje klasėje, bendruomenė buvo labai nedidelė ir viską daryt turėdavo patys mokytojai bei tėvai. Prie visko prisidėti. Visą laiką tie patys ir tie patys. Vardyti gal daug užtruktų, bet esmė ta, kad prisidėjau ir stengiuosi prisidėti kiek tik galiu prie kuo kokybiškesnės mokyklos kūrimo. Tuo metu stengiausi prisidėti prie visų mokyklos kampų laikymo. Ir dabar – kiek galiu, tiek padedu.

Nerijaus Palucko fotografija

Kokių sunkumų kilo kuriant mokyklą?
Mokyklos kūrimas – vieni iššūkiai. Buvo ne taip, kad mes ateinam su mokiniais, o čia viskas paruošta, mūsų laukia, durys atlapotos, grindys pašluotos, šildymas veikia. Ne. Valdorfo mokytojai ir mokyklos starto metu, ir dabar iš tikrųjų dirba sunkiai. Mums reikėjo kurti mokyklą – planuoti, remontuoti, statyti klases, burti bendruomenę, ieškoti išeičių iš keisčiausių situacijų. Tuo pačiu intensyviausias darbas klasėje, kolektyve - su vaikais, su kolegomis, su šeimomis ir su savimi. Iš tikrųjų mokytojavimas, mokyklos kūrimas pirmiausia – darbas su savimi.

Ką manote apie Miško klasę kaip apie asmenis ir kaip apie kolektyvą?
Miško klasė susibūrė ypatingomis aplinkybėmis. Į mokyklą, kuri visiškai nauja, į klasę, kuri bus kažkur gamtoje, pas šviežius mokytojus. Esame lyg suvesti į kryžkelę likimo. Tada, rugsėjo pirmąją, pirmokų buvo 17-a – beje, tiek ir dabar yra Miško klasėje, kai esate devintokai.

Jausmas, kai pagalvoju apie jus, Miško klasę, yra labai šiltas, juk jūsų klasė man yra pirmoji. Ir man atrodo, kad niekados nebus taip, kaip pirmą kartą. Tiek iššūkių nekils kaip pirmą kartą, gal neužsimegs tokio gylio pažintys. Ir kiekvienas iššūkis kartu atvėrė tam tikrų galimybių. Turėkite omenyje, kad su jumis gyventa nuo pirmos iki aštuntos klasės - per tą laiką pasireiškė pačios įvairiausios jūsų pusės. Taigi kartais būdavo sunku, kartais lengva. Per tą laiką pamačiau, kaip vystosi asmenybės. Labai smagu matyti, kokie tapote dideli.

Manau, klasė, jos branduolys – smagūs, atsakingai dirbantys su medžiaga, su savimi ir su kitais jaunuoliai. Jeigu darytumėte viską dar drąsiau, galėtumėte pasiekti dar daugiau. Drąsiau šiuo atveju nejsivaizduokite tipiškai paaugliškai. Pernai, būdami aštuntokais, buvote ištikti kažkokių jums neaiškių paauglystės reikalų. Gal ir

dabar tai šiek tiek trukdo eiti pirmyn, bet iš duobės jau lipate. Bus smagu, pamatysite.

Kaip manote, ar jūsų mokiniai daug pasieks gyvenime?

Taip, manau, kad kiekvienas žmogus gyvenime ko nors pasieks. Hmm... Dėl to žodžio „daug“ – kiekvienam daug reiškia skirtingai. Tau, Vyteni, daug yra vieni dalykai, o Pranciškui daug – kiti. Arba tas *daug*, kokį įsivaizduojate dabar, žinokite, po 5-erių metų, kai studijuosite universitetuose arba kur nors dirbsite, reikš visai ką kita.

Aš tikiu tuo, kad žmonės, išsiugdę laisvi, mąstantys, kūrybiški, atsakingi, smalsūs matys pasaulį pagal savo galimybes ir kiekvienas pasieks daug.

Ar yra jausmas, kad ko nors neįgyvendinote su Miško klase?

Labai daug visko įgyvendinta su Miško klase, neturiu jausmo, kad liko kažkas neįgyvendinta.

Gal šiek tiek gaila, kad ji taip pabyrėjo prieš devintą klasę. Žinia, kad tipiškai aštuntokams pagal amžių – paauglystė – ir nesvarbu, kurioje mokykloje jie būtų – norisi pokyčio, naujos reputacijos, naujos pradžios, nes atrodo, kad ten geriausia, kur jų nėra, o blogiausia ten, kur jie yra. Pamatysit, pamatysit. Mano rekomendacija ateities aštuntokams būtų nesiblaškyti, atsigręžti į save, dirbti su savimi – dekoracijų pakeitimas gali ir nepadėti pabėgti nuo savęs.

Kita vertus, mes ugdome jus mąstančius, laisvus, gebančius pasirinkti, tam tikra prasme neprisirišančius mokinius. Tas neprisirišimas gali reikštis ir šitaip. Kiekvienas nuėjo savo keliu dėl savų priežasčių: vieni – į tas mokyklas, kuriose superdaug dėmesio skiriama mokymosi pasiekimams, kiti – į tos pačios pedagogikos mokyklas, nes buvo įdomu pabandyti ką nors nauja ar buvo patogiau, dar kiti nuėjo į mokyklas pagal gyvenamąją vietą ar pomėgius. Labai džiaugiuosi už tuos, kurie liko, nes stabilumas irgi yra gerai: jūs jau žinote, ko norite, žinote, ko iš jūsų nori mokykla, ir to galite pareikalauti iš savęs, iš mokytojų. Be to, 17 gaus daugiau dėmesio nei 25 klasėje ir tai yra kokybiškiau mokymosi požiūriu.

Koks įsimintiniausias su mūsų klase susijęs įvykis?

Negaliu išskirti, tai tiesiog filmas iš įvairiausių įvykių. Daugiausia visokių pirmų kartų prisimenu. Pavyzdžiui, nueiname pirmą kartą prie upelio, supasi keturios mergaitės ant rąstelio ir pūkšt jau vandeny. Šiaip nueina pirmąkart prie upelio ir įkrenta – net priežodį, pamenate, turėjom, kad pirmąkart nuėjęs prie upelio būtinai sušlampa. Arba kai pirmą kartą suorganizavome klasėje diskoteką. Arba pirmosios kelionės traukiniais. Pirmosios kelionės dviračiais. Pirmasis 100 km pajūriu dviračiais. Liūtis baidarėse. Spektakliai. Neįtikėtinai kokybiški aštuntos klasės projektai. Pokalbiai hamake. Prie laužo. Žygyje laukuose. Tiesiog įsimintiniausių įvykių grandinėlė.

Nerijaus Palucko fotografija

Į kokią mokyklą pats ėjote?

Dabar ji vadinasi Jonavos Jeronimo Ralio gimnazija. Mokykloje buvo trys keturios pararelinės klasės, mokinių – gal apie 1500. Prisimenu, kaip kurį laiką pradinėse klasėse ėjau į antrąją pamainą, vadinasi, mokykla netalpino visų mokinių, aš mokiausi nuo pietų iki vakaro. Maniškė mokykla skyrėsi nuo Valdorfo Žaliosios mokyklos ne tik tuo, kaip dėstomi dalykai. Dabar mes esame mažoje mokykloje, visi vieni kitus pažįsta, mažesnių klasių mokiniai bendrauja su vyresniokais. Ten – eini, trijų aukštų mokykla, ir matai kažkokius dičkius iš labai toli ir jie tau atrodo nepasiekiami.

Kiek įtakos jums turėjo valstybinės mokyklos sistema? Ar jūsų patirtis mokykloje turėjo kažką su jūsų noru prisidėti prie Valdorfo mokyklos įkūrimo?

Man nėra likę ypač blogų atsiminimų iš mokyklos. Klasiokai nuo darželio iki 12 klasės liko klasiokais. Turėjau laisvės išgyventi tobulai chaotišką paauglystę, turėjau bendruomenę, užsiėmimą, idėjas, į kurias galėjau atsiremti, atradau vyresnėse klasėse teatrą. Man daugiau kritiškų atsiminimų apie tai, kas vyksta švietimo sistemoje, yra iš mano suaugusio gyvenimo patirties kitose mokyklose, kolegų, mokinių pasakojimų, liudijimų.

Kaip manote, kaip ši mokykla vystysis toliau? Kaip jūs tame dalyvausite?

Mokykla vystysis iki 12 klasės ir tada bręs toliau. O aš dalyvausiu taip, kaip galėsiu. Kažkada galėtume tęsti didesnes statybas – turėtų atsirasti salės, kurių mums dabar labai trūksta, rimtesnės dirbtuvės, trūkstama infrastruktūra, mažoji kiemo architektūra, takeliai. Reikia tikėtis, kad karo Lietuvoje nebus, ir viskas vyks geriausiu būdu. Vystymąsi stabdytų ir kliūtys dėl prastėjančios bendros ekonominės padėties. Džiugu, kad mokykloje mokinių netrūksta, bendruomenė gausi. Net jei ir pabyra klasės, į tai reikia žiūrėti kaip į sisteminį dalyką. Vilniaus Valdorfo mokyklos, kuri gyvuoja jau daugiau kaip 20 metų, patirtis rodo, kad kol ji neišleido kelių gimnazinių klasių, jautėsi šioks toks pabyrėjimas, bet

kai viskas nusistovėjo, viskas susitvarkė. Taigi mes turime kitos mokyklos patirtį ir į ją galime atsiremti.

Manau, bus taip gerai, kaip gali būti. Žalioji mokykla – tai išskirtinė, graži, savita priemiesčio mokykla. Mes esame pripratę, vaikštom čia, šiek tiek jau atbukę nuo aplinkos, paaugliai sakytų – viskas atsibodę. O kai atvažiuoja svečiai, žavisi jos išskirtinumu dėl vietos gamtoje, nuoseklios pedagogikos, gražių pastatų, smagių įraudusių laukuose žaidžiančių vaikų, įdomių pamokų, gražių mokytojų ir mokinių santykių. Žinau, žinau, paaugliams dalis to nėra privalumas, bet dėl to jus atvedė į Žaliąją mokyklą tėvai. Paklauskit. Kita vertus, paaugliams jokios mokyklos nepatinka, čia kitas klausimas, kurį patys sau paaugliai ir turi išsiaiškinti.

Ar manote, kad Valdorfo sistema yra geresnė už valstybinę? Kuo? Kaip tai veikia mokinių psichiką?

Atsakymą į šį klausimą grįsčiau ne priešinimo būdu, o galimybės pasirinkti. Valdorfo sistema, valstybinė sistema... Sistemų yra daug, ir valstybinėje sistemoje yra daug kitų sistemų. Net ir Valdorfo mokyklos yra skirtingos – tuo jos ir unikalios. Ir kiekvienas mokyklą renkasi pagal save. Jūsų tėvai turėjo pasirinkimą ir ryžosi. O galėjo šio pasirinkimo ir nebūti tuo metu, kai jums buvo laikas eiti į mokyklą.

Jei tokių Valdorfo mokyklų būtų daug, pavyzdžiui, kaip Švedijoje ar Vokietijoje, tada ją pasirinkti galėtų daugiau tėvų, jaustųsi poveikis didesniam jaunų žmonių, šeimų, bendruomenių kiekiui. Dabar Valdorfo mokykla išskirtinė išskirtinėms pasiryžusioms šeimoms ir tuo – išskirtiniams vaikams, kurie šiuo gyvenimo laikotarpiu atsidūrė būtent čia. Išskirtinė, nes reta – Vilniuje tik trys mokyklos, Lietuvoje – iš viso šešios (palyginkite su apie 900 kitų mokyklų).

Nevertinčiau gerumo ir blogumo kategorijomis, nes visų poreikiai yra skirtingi. Vienam reikia vienų dalykų, kitam – kitų. Ir Miško klasėje yra buvę mokinių, kurie atėjo į antrą klasę iš valstybinės mokyklos, o į trečią vėl grįžo į valstybinę mokyklą, nes, pavyzdžiui, labai labai patiko konkuruoti, lenktyniauti, kiekvieną dieną gauti matematikos namų darbų. Mokinys buvo jutęs šių dalykų skonį, jam jis patiko, ir tai yra gerai, nes kiekvienas esame skirtingas ir mums reikia skirtingų mokyklų. Man atrodo, kad Lietuvoje galėtų būti dar daugiau skirtingų krypčių ir dar daugiau Valdorfo mokyklų.

Esu matęs daug pavyzdžių, kaip vaikai gerai jaučiasi Žaliojoje mokykloje ir kaip atsigauna, kaip gerėja psichinė savijauta.

Kodėl šioje mokykloje yra draudžiama naudotis telefonais?

Todėl, kad edukacijoje tai yra naujausias *trendas.* Juokauju. Ar žinote, kad Prancūzijoje valstybiniu lygiu yra draudžiama visose mokyklose naudotis telefonais? Valdorfo mokyklose technologinės komunikacijos priemonės, tokios kaip telefonas, išmanusis telefonas, yra ribojamos. Tam, kad vaikas ir jaunas suaugęs galėtų susikaupti. Prisiminkite paskaitą „KLIK galia: elgesio kultūra internete“ apie informacines technologijas: nėra iki galo žinoma, kokį poveikį turi šios technologijos. Mes, mokytojai, matome – jeigu kišenėje virpa telefonas (pavyzdžiui, jus pasiekė trumpoji žinutė ar socialinio tinklo pranešimai), jūs negalite susikaupti. Nukreipsite dėmesį nuo pamokos galvodami, kas ką parašė. Jaunesni vaikai geba telefonus ramiai laikyti kuprinėse ir neturi poreikio jais naudotis. Bet vyresnių klasių mokiniai, jautėme, ypač po karantino, yra gerokai labiau prilipę prie išmaniųjų telefonų ir jiems reikia pagalbos atsijungti. Kai kuriems, stebime, pasireiškia gana sunkios priklausomybės formos, nerimas. Dėl to mokytojų kolegija, pasvėrusi, pasitarusi, vieningai nusprendė, kad ir Žaliojoje mokykloje galima būtų pritaikyti tą naujausią edukacijos trendą :-), kartu labai atliepiantį poreikius mokykloje pabūti ramiai, mokytis, bendrauti čia ir dabar.

Turėkite omenyje, kad namuose po mokyklos jūs turite pakankamai laiko šioms priklausomybėms tenkinti, skaitmeninis nusiraminimo čiulptukas jums prieinamas nuolat ir tai yra tėvų atsakomybė. O susirinkę čia galite tenkinti tuos poreikius, kurie atliepia mokyklos ir jūsų pačių su mokykla susijusius tikslus.

Pokyčiai ateina per ilgus procesus

Ona Marija Vydūnaitė *– Vilniaus Valdorfo Žaliosios mokyklos mokytoja ir psichologė, jai 26 metai. Labai daug piešia – turi savo iliustracijų verslą. Labai mėgsta dainuoti. Taip pat mėgsta rašyti, veikti ką nors aktyvaus, užsiimti sportine veikla. Bendrauti su žmonėmis. Ilsėtis. Žiūrėti filmus. Skaityti knygas.*

Gaja Paluckaitė (9, Miško, klasė)

Ką tiksliai dėstote?

Esu mokyklos psichologė, tad turiu pamokų, susijusių su psichologija, psichologijos temomis. Taip pat turiu auklėjamąją klasę – septintokus, juos taip pat mokau dailės.

Kas Jus atvedė iki mokytojavimo?

Iš tiesų niekada nemaniau, kad būsiu mokytoja ar apskritai darysiu ką nors susijusio su mokytojavimu. Kai buvau Valdorfo mokyklos mokinė, net nekilo minčių, kad kada nors tuo užsiimsiu. Baigusi mokyklą buvau neapsisprendusi, kuo noriu užsiimti, todėl pasirinkau studijuoti filosofiją, ne psichologiją. Kol studijavau, supratau, kad filosofija, galima sakyti, yra labai šaltas dalykas, kuris mažai susijęs su bendravimu, o man kaip tik labai svarbu bendravimas su žmonėmis, todėl studijuodama filosofiją pasiėmiau gretutines pedagogikos stu-

dijas. Baigusi dirbau įvairiose mokyklose, pavyzdžiui, Vilniaus licėjuje, Karalienės Mortos mokykloje, Vilniaus jėzuitų gimnazijoje, ir supratau, kad man labai įdomu, kaip žmonės mokosi ir ką išmoksta, kokių sunkumų kyla, kokie metodai padeda tuos sunkumus išspręsti. Ir apskritai atradau, kad man yra įdomu dirbti su paaugliais. Pasakiau sau – gerai, aš galiu kurį laiką užsiimti pedagogika, mokytojavimu, bet taip pat noriu baigti studijuoti psichologiją.

Galiausiai baigiau filosofijos ir pedagogikos studijas – to mokiausi ketverius metus – ir įstojau į Edinburgo universitetą Škotijoje mokytis psichologijos.

Kas labiausiai patinka mokant vaikus?

Na, šiaip man labiau patinka galvoti, kad mokykloje visi mokomės vieni iš kitų. Tačiau labai linksma, kai mokiniai ką nors juokinga pasako. Patinka, kai jie nebijo manęs ir jaučiasi laisvai. Kad gali pajuokauti, nes man labai patinka bendrauti per humorą. Žinoma, man patinka tvarka. Nemėgstu, kai būna triukšmas, nes labai nuo to pavargstu. Gera, kai bendraujama pagarbiai, bet ir patinka, kai atsiranda tokio, galima sakyti, chaoso. Ir ką esu pastebėjusi, atradusi apie Valdorfo mokyklą – kad mokiniai eina į pamokas žymiai laisvesni, kad su suaugusiuoju jaučiasi ne tokie susikaustę kaip kitose mokyklose, kurias prieš tai minėjau. Kartais tai trukdo, nes tada mokiniai pradeda negerbti mokytojo.

Man patinka, kai sugebu paaiškinti mokiniams kokią nors temą taip, kad jie, net tie, kuriems sunkiai sekasi ta tema, supranta.

Mykolinių žaidime. Nerijaus Palucko fotografija

Kokiomis, jūsų manymu, veiklomis reikėtų žmogui užsiimti, jeigu jis jaučiasi psichologiškai pavargęs nuo mokyklos, kad galėtų į ją eiti vėl laimingas?

Labai priklauso nuo paties žmogaus ir nuo ko jis tiksliai pavargo. Manau, ką pirmiausia reikėtų padaryti, tai suprasti, kas būtent jį vargina. Suprasti priežastį. Antra – ieškoti vidinių resursų, kokiais būdais jis galėtų pailsėti ir atgauti jėgas, nes kiekvieno iš mūsų būdai pailsėti skiriasi. Pavyzdžiui, kai aš būnu kominės būsenos, mano poilsio metodas yra atsigulti į lovą ir įsijungti kokį nors serialą – taip labai gerai atsiriboju ir pailsiu. Kai esi apskritai nuvargęs, reikia ieškoti, kaip ir minėjau, tos priežasties, kuri vargina, ir tada galvoti, kaip gali ją išspręsti. Ar gali kažką pats padaryti, kad galėtum atgauti jėgas.

Kartais reikia pakeisti savo mąstymą. Tarkim, būna, kad kai kurie žmonės įtiki, jog jų niekas nemėgsta, ir tai juos slopina, daro neveiklius. Taip pat reikia nebijoti išsikalbėti apie sunkumus kitiems, nes žmogus iš šalies gali geriau pamatyti tavo nuovargio priežastį negu tu pats.

Kuo Jums labiausiai patinka Žalioji mokykla?

Čia mane patraukė žmonės, bendruomeniškas kolektyvas. Mane žavi, kad Valdorfo sistemoje turi labai daug galimybių prisidėti prie bendrų sprendimų. Nėra taip, lyg kažkas numestų kažką iš viršaus ir sakytų, kad dabar bus taip ir ne kitaip. Čia tu su kitais galvoji, kaip augti toliau, kaip spręsti kylančius klausimus, tad tai, tas kolegiškumas, mane labai traukia.

Kadangi esate mokyklos psichologė, kokie įvykiai atvedė iki to?

Atsimenu, kaip kažkada mokykloje reikėjo pristatyti perskaitytas knygas, aš buvau nieko neperskaičiusi ir mama man rekomendavo paskaityti žinomo psichoterapeuto knygą. Aš sutikau. Perskaičiusi supratau, kad man tokios knygos įdomios, nes jos susijusios su realiais žmogaus vidiniais gyvenimo procesais, ir pradėjau tuo vis labiau domėtis. Niekas iš mano aplinkos nesistebėjo, kad noriu studijuoti psichologiją, tad tas išorinis palaikymas turbūt irgi padėjo.

Jeigu būtumėte dar kartą paauglė, ar rinktumėtės mokytis Valdorfo mokykloje iš naujo?

Atvirai – labai džiaugiuosi, kad mano tėvai man parinko mokytis Valdorfo mokykloje, nes turbūt būčiau visai kitoks žmogus. Žiūrėdama atgal į save matau, kad Valdorfo mokykla man, kaip žmogui, pagal mano asmenybę labai tiko. Tad jeigu man reikėtų pačiai rinktis, manau, taip, rinkčiausi Valdorfo mokyklą kartoti iš naujo.

Ar mylite save už tai, kas esate, ir ar turite patarimų, kaip atrasti kelią į save, savęs mylėjimą?

Aš save myliu, – žinoma, taip buvo ne visada, nes gyvenime tikrai yra etapų, kurių metu savęs nekenčiame. Kiekvienam žmogui skirtingai, bet kas man padėjo atrasti raktą į meilę sau, rūpestį sau – tai atvirumas sau, pripažinimas, kodėl esu nelaiminga, pavyzdžiui, kad neturiu žmonių savo gyvenime, kuriuos norėčiau turėti, ir kad pati nesu tas žmogus, su kuriuo norėčiau

būti. Toks atvirumas sau man padėjo, nes sugrąžino atsakomybę man – kad ne kažkas kitas pakeis šiuos dalykus, o aš pati. Labai svarbu taip pat sau atleisti už dalykus, kuriuos susimovei. Suprasti, kad kiekvienas iš mūsų yra žmogus, kad mes galime klysti ir kad galime pasitaisyti. Neprisiimti didelio kaltės jausmo krūvio, jeigu kažką padarei praeityje.

Mano viena žinutė, kurią norėčiau, kad žmonės išgirstų – pokyčiai ateina per ilgus, kartais labai ilgus, procesus.

Daugiau galvoju apie globalias problemas

*Interviu nusprendėme imti iš **Dariaus Astratovo**, Vilniaus Valdorfo Žaliosios mokyklos matematikos ir fizikos mokytojo, nes norėjome daugiau apie jį sužinoti – su Dariumi smagu bendrauti, jis turi kelias senovines mašinas ir kitų įdomių mechanizmų (daiktų). Interviu truko 15-a minučių, ir dar trečdalį laiko užima tyla po klausimų arba juokai, iš kurių interviu nelabai parašysi. Po 15-os minučių Darius jautėsi viską pasakęs. Paskutinis sakinys buvo: „Be mano raštiško sutikimo šio interviu negalima niekur viešinti.“ Kartais už žodžius daugiau pasako Dariaus eilės, taigi pradedame nuo eilėraščio, kurį jis sukūrė apie matematiką Miško klasėje. Raštišką Dariaus sutikimą turime.*

Edgaras Grigaravičius, Matas Kačeniauskas
(9, Miško, klasė)

Mykolinių žaidime. Nerijaus Palucko fotografija

Kai matematika tik prasidėjo,
Vytenis su Pranciškumi labai susidomėjo.
Prie jų prišoko Domantas su Vėju,
Ir mergos per šias pamokas jiems nerūpėjo.

Tuo tarpu Vilius suka apskritimą,
Ne užrašuos, sąsiuvinyje, pratybose, bet kitą...
Kuris vadinasi aplink panas,
Bet matematikoje tai jam dar nelabai kas...

Man Liepa žada jau kelintą kartą,
Kad darbus padarys, kai tik supras ta matkės kalbą.
O Gaja šaukia: - aš nieko čia nesuprantu,
Kai šitiek mėnesių prabėgo pamokų.

Alna tik šypsosi rami,
O kai paklausi, tai tyli, tyli,
Atsako, kad jai matematika
Nelabai yra įdomi.

Nija mokosi gerai,
Bet nedžiugina jos pažymiai,
Urtei reikia pagalvoti,
Užduotis namo jai duoti.

Mikaja stengiasi labai,
Išspręsti užduotis lengvai.
Jai reiktų darbo dar įdėti,
Kad ne vien atsakymai spindėtų.

Kokie jūsų hobiai be eilėraščių kūrimo?
Patinka slidinėti. Patinka šiluma ir maudynės, mėgstu pirtį, taip pat – pasivažinėti su motociklu. Mėgstu problemas – gyvenimo, darbo – spręsti važiuodamas mašina.

Kaip pačiam sekėsi mokykloje?
Gerai sekėsi. Geriausiai – tikslieji mokslai.

Ar vaikystėje galvojote, kad tapsite mokytoju?
Ne, negalvojau, nebuvo nė minties.

Tai kaip įsidarbinote?
Mano vaikams buvo laikas eiti į mokyklą, tad nusprendžiau, kad ir aš noriu būti šioje mokykloje.

Ar stipriai pasikeitė gyvenimas pradėjus mokytojauti?
Stipriai. Daugiau laiko praleidžiu su vaikais, turiu mažiau pinigų (*juokiasi*). Daugiau galvoju apie globalias problemas, negalvoju vien tik apie save.

Kaip sutariate su mokiniais?
Nemanau, kad galėčiau taip paprastai atsakyti, manau, reikia klausti mokinių.

Kokią matote mokyklos ateitį?
Šią mokyklą matau kaip tokią, kurioje gera mokytis.

Svarbu nepriimti visko asmeniškai

Lolita Kučinskienė *yra Vilniaus Valdorfo Žaliosios mokyklos vyresnių klasių anglų kalbos mokytoja. Mes norėjome apie ją daugiau sužinoti kaip apie asmenybę, o ne kaip apie mokytoją, todėl nusprendėme iš jos paimti interviu.*

Smiltė Savulionė ir Skaidra B. Vanhercke (9, Miško, klasė)

Kuo svajojote tapti, kai buvote vaikas?

Kai buvau vaikas, norėjau tapti daug kuo, svajones išreikšdavom per žaidimą. Pavyzdžiui, žaisdavom gydytojus, pardavėjas ir man labai patikdavo – viską pasiruošdavome kaip tikroje ligoninėje ar parduotuvėje. Žaisdavome ir muzikos mokytojomis. Labai mėgau organizuoti koncertus, vaidinamus: vasaras su pusbroliais ir pusseserėm leisdavome kaime, tėvams organizuodavom pasirodymus. Atsimenu, mokydamasi pradinėje mokykloje, su draugėm suorganizavom vaidinimą darželinukams, pačios kūrėme scenarijų ir visa kita. Manau, šie žaidimai atspindėdavo mūsų svajones, kuo norime tapti ateityje.

Ką veikėte, iki tapote pedagoge?

Kai tik baigiau universitetą (Lolita yra baigusi Vilniaus pedagoginį universitetą, anglų filologijos specialybę – aut. past.), iš karto pradėjau dirbti mokytoja. Tik kai susilaukiau vaikų – turiu dukrą ir sūnų, prasidėjo tokios pertraukos nuo darbo. Esu dirbusi įvairiose mokyklose, pradėjau Šilutės rajone, po to metus – Šilalės rajone, vėliau – Vilkaviškio, kol vėl su šeima grįžom į Šilutę – vis bandėme atrasti savo vietą, laikai keitėsi, buvo nemažai pasimetimo ir ieškojimų. Kai Lietuva atgavo nepriklausomybę, pradėjau lankyti labai daug įvairiausių kursų, dalyvauti įvairiuose projektuose, reikėjo labai daug visko mokytis naujai – bet man tai patiko ir įtraukė. Taip susipažinau ir su Valdorfo pedagogika.

Jūs anksčiau gyvenote ne Vilniuje, o Šilutės rajone. Kodėl nusprendėte persikelti į sostinę?

Labai norėjau studijuoti būtent Vilniuje. Mane labai įtraukė miestas. Po studijų mano svajonė buvo pasilikti čia, bet tuo metu būdavo paskyrimai ir pagal tuos paskyrimus reikėdavo atidirbti. Jeigu baigei universitetą labai gerais pažymiais, tais laikais vadinamuoju raudonuoju diplomu, tada dar galėdavai pasirinkti geresnę vietą. O šiaip pagrindiniai paskyrimai buvo pagal rajonus. Taigi išvažiavau į savo rajoną, Šilutę, ir pradėjau dirbti mokytoja. Bet grįžtant prie jūsų klausimo, tai man ta svajonė gyventi Vilniuje visą laiką buvo, bet kai turėjau šeimą, būtų buvę daug sudėtingiau kraustytis. Ir, aišku, mažesniame mieste buvo labai svarbu patogiai gyventi dėl vaikų. O kai vaikai užaugo, išėjo iš namų, išgirdau, kad Vilniaus Valdorfo Žaliojoje mokykloje reikia anglų kalbos mokytojos, ir sugalvojau, kad reikia ryžtis nuotykiui.

Kokia priežastis, kad tapote būtent mokytoja?

Jaunystėje visiškai nenorėjau tapti mokytoja. Pas mus giminėje daug kas mėgsta susirašinėti laiškais. Neseniai radau seniai mamai rašytus laiškus, kuriuose rašiau, kad nenoriu būti mokytoja ir kad mesiu studijas, o vietoj mokytojavimo studijuosiu muziką. Tuo metu norėjau stoti į Klaipėdos konservatoriją studijuoti muzikos. Mano giminė, draugai labai atkalbinėjo. Ir dabar visiškai nesigailiu, kad jų paklausiau. Ir kai pagaliau baigiau studijas, visiems buvo netikėta, kad tapsiu mokytoja, nes niekada anksčiau to nenorėjau. Ir jeigu ne pasikeitę laikai, nemanau, kad būčiau dirbusi mokykloje. Bet kai laikai pasikeitė, keitėsi ir santvarkos, tada atsirado pats įdomumas lankyti kursus. Juose pamačiau, kaip įdomiai galima dirbti. Kad galima įdomiai mokytis ir mokyti kitus. Tai mane palaikė ir laiko šiame darbe. Ir kuo toliau, tuo labiau man šis darbas patinka.

Ir kodėl nusprendėte dėstyti būtent anglų kalbą?

Iš tikrųjų todėl, kad tuo metu anglų kalbą mokėjo retas žmogus. Visada svajodavau, kad galbūt, jeigu išmoksiu anglų, kažkada nuvažiuosiu į Angliją. Nors tuo metu tai buvo visiškai neįmanoma. Bet vis tiek to troškau, nes buvau jauna ir daug bei plačiai svajodavau. Svajodavau pamatyti daugiau pasaulio, manau, tai ir pastūmėjo mane. Iš tikrųjų norėdama keliauti svajodavau, kad galbūt vieną dieną tapsiu gide. Mokytojos darbas iš tiesų apdovanojo mane kelionėmis ir bendradarbiavimu su kitų šalių mokyklomis. Kartu su mokiniais esu buvusi Vokietijoje, Lenkijoje, Olandijoje, Čekijoje, Suomijoje, daug kartų – Ispanijoje ir net Indijoje. Tuo pačiu ir mokiniai iš svečių šalių turėjo progą svečiuotis pas mus, Lietuvoje. Tokie susitikimai labai praturtina, padeda atsikratyti stereotipų, prietarų ir baimių, suteikia kasdienybei įvairesnių spalvų.

Nerijaus Palucko fotografija

Ar vaikai jus pažino, pažįsta tik kaip anglistę?

Kurį laiką dirbau ir muzikos mokytoja, vedžiau šokių būrelį, bet tai truko labai trumpai. Tuo metu, kai buvau jauna, anglų kalbos mokytojai buvo labai ant bangos ir jų labai visur reikėjo. Esu ir vertėja nemažai dirbusi, ir man tai labai patiko, netgi buvo minčių tai tęsti. Esu vedusi daug anglų kalbos kursų, daugiausia suaugusiems, nes po pamokų norėjosi kitokios auditorijos, o ir poreikis buvo labai didelis – kai sienos atsivėrė, visi pajuto, kad kalba reikalinga.

Ką manote – ar mokydama vaikus galite bent kažkiek pakeisti žmonių visuomenę?

Taip, be abejo. Bent jau prisidėti. Per daug apie tai negalvoju, tiesiog darau tai, kas man atrodo yra geriausia daryti. Po to, kai po daugelio metų kažkas prieina ir pasako gerų žodžių, pasidalina prisiminimais – būna smagu. Tokių gražių istorijų nėra daug, bet keletas yra. Pavyzdžiui, mano vienas mokinys iš kažkur sužinojo, kad domiuosi Valdorfo pedagogika, pasiliko po pamokos ir norėjo apie tai pasikalbėti. Jam atrodė, kad Vydūno gimnazija, kurioje tuo metu mes buvom, turi daug panašumų su Valdorfo pedagogika. Tas pokalbis išsivystė į ilgametę draugystę – turiu nuostabų jo man dovanotą piešinį. Žinoma, yra ir daugiau, vis dėlto jau trisdešimt penkeri metai, kai dirbu šį darbą.

Kas jums svarbiausia ugdant jaunąją kartą?

Manau, kad labai svarbus yra ryšys. Man visą laiką norisi jausti ryšį su mokiniais. Norisi jausti, kad susikalbame, kad jaučiame vieni kitus, girdime, manau, tai man yra svarbiausia.

Kokių patarimų duotumėte pradedantiesiems kolegoms? Ko pati išmokote?

Su patarimais neskubėčiau, nebent paprašytų, tuomet gal pasakyčiau, kad vienas labai svarbus dalykas yra nepriimti visko asmeniškai ir pasikliauti širdimi ar intuicija, kaip ir ko mokyti.

Kas jums sunkiausia šiame darbe?

Kuo toliau, tuo mažiau yra tokių dalykų. Bet iš pradžių mane labai slėgdavo konfliktai, nesusipratimai. Dažnai tarsi pykdavau ant savęs, nes susidurdavau su tuo, kad nemokėjau elgtis tam tikrose situacijose. Ir to mokomės visą laiką. Bet aš manau, kad kur bebūtum, vis tiek atsiras nesusipratimų, niekur nebūna kaip sviestu patepta, visur susiduriame su sunkumais ir iš jų visada mokomės. Aš visada tokius sunkumus priimu kaip pamokas. Ir kuo daugiau patirties įgaunu, tuo lengviau darosi.

Ką mėgstate veikti laisvalaikiu?

Iš tiesų mėgstu labai daug ką veikti (*nusijuokia*). Pavyzdžiui, labai mėgstu skaityti. Labai mėgstu groti.

O kuo grojate?

Pianinu. Bet čia dirbdama pradėjau mokytis ir ukulele groti. Norėčiau groti daugiau, bet vis pritrūksta laiko. Norėčiau išmokti ir kanklėmis groti, ir gitara būtų įdomu pabandyti.

Jus muzika domina nuo pat pradžių, taip?

Taip. Galbūt dėl to, kad mano mama buvo muzikos mokytoja. Ji turi labai gražų balsą. Ir giminėje yra daug muzikos mylėtojų ir mes labai daug dainuodavome visi kartu susitikę. Taigi muzika man patiko visą laiką. Dar man patinka susirašinėti laiškais. Turiu daug susirašinėjimo draugų, tokių, su kuriais palaikau ryšį jau labai seniai, pavyzdžiui, mano ilgamečiai draugai yra iš Anglijos, Suomijos, Ispanijos, Taivano. Mes ir susitinkame, ir susirašinėjame. Tai užima nemažai laiko, reikia pagalvoti, ką ir kaip rašyti – ir, gaila, bet tam lieka vis mažiau laiko. Tai va toks mano dar vienas hobis. Dar man labai patinka leisti laiką su šeima, mes visi mėgstam kartu žiūrėti filmus, labai mėgstu keliauti, bendrauti su žmonėmis ir draugais. Dabar galvoju, ar viską išvardinau (*nusijuokia*). Jau daug metų darau jogą, šiuo metu taip pat lankau chorą. Kažkada, kai gyvenau Šilutėje, turėjom gurmanų klubą – su keliom kolegėm mėgdavome susitikusios pasigaminti gurmaniškų patiekalų, dažniausiai – po kelionių į svečias šalis. Beje, viena kolegė iš šio klubo dabar Vokietijoje gamina labai skanius veganiškus, ir ne tik, desertus.

O laiškus susirašinėjimo draugams rašote ant popieriaus?

Taip, rašau ant popieriaus. Nes kai kurie ištikimi draugai irgi mėgsta tai daryti.

Smagu, nes dabar, šiais laikais, nelabai daug kas rašo popierinius laiškus.

Taip, tiesa. Turiu draugų, su kuriais susirašinėju ilgesniais laiškais per kompiuterį, elektroniniu būdu. Tačiau turiu ir ištikimų draugų, su kuriais keičiamės ranka ant popieriaus rašytais laiškais.

Jūs turite daug kitų interesų, pvz., groti pianinu, keliauti, skaityti ir t.t. Ką norėsite veikti, kai baigsite dirbti mokykloje?

Norėčiau daugiau laiko skirti savo anūkams. Kol kas turiu tik vieną, bet gal turėsiu daugiau ir tada norėčiau su jais būti ir bendrauti. Nes matau, kad dabartiniams tėvams iš tikrųjų labai reikia senelių pagalbos globojant vaikus – kai tėvai dirba ir būna labai užsiėmę.

Bet norėčiau tai daryti neištisai. Dar kol turiu jėgų, norėčiau savanoriauti, padėti žmonėms.

TAI, KAS LOLITAI LABIAUSIAI PATINKA

Kokia jūsų mėgstamiausia aplankyta šalis?

Iš tikrųjų sunku pasakyti. Man visą laiką patinka važiuoti į Angliją. Nes tai susiję ir su tuo, kad esu anglų kalbos mokytoja ir domiuosi ta kultūra. Visą laiką svajodavau ten nuvažiuoti. Dėl to man bet koks apsilankymas Anglijoje yra labai turtingas – stengiuosi iš tos šalies pasisemti kuo daugiau. Dabar Anglijoje lankausi daug rečiau. Anksčiau vykdavau dažniau, nes ten gyveno mano dukra. Po to buvo karantino situacija ir visokios aplinkybės paretino mano apsilankymus šioje šalyje. Dar man labai didelį

įspūdį paliko Indija, Balis, nes tų šalių kultūra yra visiškai kitokia ir klimatas labai skiriasi. Buvo labai įdomu. Bet iš tikrųjų man kelionės yra labiau susijusios su žmonėmis. Mane labiau domina žmonių kultūra, ryšys su vietiniais gyventojais negu ekskursijos.

Ar turite brolių arba seserų?

Taip, turiu jaunesnį brolį. Jis yra septyneriais metais už mane jaunesnis.

Kokio tipo muziką mėgstate?

Labai įvairią. Šiuo gyvenimo etapu neklausau sunkesnės muzikos, pvz., metalo. Bet buvo toks etapas. Skirtingais gyvenimo etapais klausiau skirtingos muzikos. Kai buvau jauna, labai mėgau džiazą ir eidavau į kavines, kur grodavo džiazo improvizacijas. Man tai labai patikdavo ir tebepatinka iki dabar. O šiuo metu klausau labai įvairiai – pagal nuotaiką: kartais norisi klasikinės muzikos, kartais – bliuzo, soulo, įvairesnių šalių muzikos. Studijų metais pirkdavau plokšteles, vėliau – kompaktinius diskus, dabar dažniausiai klausau per *Spotify*, bet kartkartėmis klausau ir vis dar perku kompaktinius diskus.

Ar namie turite augintinį?

Sepyniolika metų turėjome šunį. Jo vardas buvo Hadas. Dukra taip pavadino, nes buvo visas juodos spalvos. Šiuo metu mes augintinių neturime, bet norėtume šuniuko. Dar svarstome.

Ar šiuo metu gyvenate mieste ar kaime?

Gyvenu soduose. Prie miško. Man tai nauja patirtis ir labai patinka.

Kokia knyga arba rašytojas jums paliko didelį įspūdį?

Skirtingais gyvenimo etapais man patikdavo skirtingi kūriniai ir autoriai, dėl to labai sunku išskirti kurį vieną. Jaunystėje daug skaičiau rusų literatūros, žymių žmonių biografijas, iš lietuvių atsimenu tik V. M. Putino „Altorių šešėly“. Mokykloje nebuvau labai didelė skaitytoja. Studijų metais skaičiau daug užsienio literatūros, man patiko S. Maughamas, D.H Lawrence‘as, H. Hesse, Ch. Dickensas, O. Wilde‘as, R. Stone‘as, J. Cortazaras, G. Garcia Marquezas, V. Woolf, E. Hemingway‘us, E. M. Remarque‘as ir kiti. Po to skaičiau filosofines knygas, nes jaučiau spragas, kurias norėjosi užpildyti. Buvo laikotarpis, kai skaičiau daug dvasinės literatūros. Dabar skaitau daugiau šiuolaikinių rašytojų, atradau Th. Wilderį, O. Pamuką, Arundhati Roy, Ch. N. Adichie ir kt. Mėgstu, būdama kitoje šalyje, susipažinti su kokiu nauju rašytoju, pvz., šiais metais po apsilankymo Italijoje, Leko mieste, atradau A. Manzoni, norėčiau perskaityti jo parašytą knygą. Paskutinė perskaityta knyga – V. Nabokovo autobiografija „Atmintie, kalbėk“. Jaučiu, kad mažai pažįstu lietuvių literatūrą – gal kada atsigriebsiu. Nesu greita skaitytoja, bet dažnai skaitau keletą knygų iš karto.

Išmokau priimti skirtingus žmones

*Dailės, meno istorijos mokytojas ir Saulės, septintos, klasės kuratorius **Audrius Macijauskas** prieš kelerius metus buvo ir mūsų, Žaliosios, klasės mokytojas. Pasirinkome iš jo imti interviu ne vien dėl to, kad buvo mūsų mokytojas, bet ir dėl to, kad yra vienas iš žmonių, Vilniaus Valdorfo Žaliajai mokyklai padovanojusių dovaną – žirgyną, kuriame jau daug laiko vyksta būrelis. Mokiniai, ne vien būrelio nariai, kiekvieną dieną ateina pažiūrėti ir pabūti su žirgais. Audrius yra mėgstamas mokytojas, draugiškas, turi gerą humoro jausmą, gerai dėsto dailę, meno istoriją ir daug kitų dalykų.*

Agota Kabošytė, Meda Toleikytė
(10, Žalioji, klasė)

Sveiki, pone Audriau. Pirmas klausimas – jūs šitoje mokykloje mokote jau gana ilgą laiką. Kaip apie ją sužinojote?

Geras klausimas.

Žinome, kad jūsų žmona Kotryna dirbo ViVa‘oje, tai gal per ją?

Turbūt kad taip ir sužinojau.

Bet čia yra Žalioji, o ne Viva. Kaip apie Žaliąją sužinojote?

Mano žmona žinojo ir apie Žaliąją. Man papasakojo, kad yra tokia mokykla laukuose, miškuose ir tada pakvietė važiuoti į Švediją, į seminarą, kuriame susipažinau su šios mokyklos mokytojais ir jie mane pakvietė dirbti.

Mykolinių žaidime. Nerijaus Palucko fotografija

O kiek jau metų maždaug mokote?

Šešti metai, jeigu neklystu.

Kas paskatino jus tapti mokytoju?

Na, be to, kad mane pakvietė dirbti, paskatino tai, kad kažkaip visada žinojau, kad galėčiau dirbti šitą darbą. Tik kad niekada nebuvo jokio siūlymo iš aplinkos.

O ką jūs dirbote iki tol?

Dirbau architektūros biure architektu.

Kokia jūsų nuomonė buvo apie šią mokyklą prieš ateinant?

Maniau, kad tai yra išskirtinė mokykla – tokių daugiau Lietuvoje nėra. Ir viskas – tik tiek žinojau, išskyrus, kad pažinojau kelis būsimus kolegas.

Kokia nuomonė dabar?

Gera nuomonė, nenusivyliau. Patiko, kad čia daug erdvės ir galima laikyti žirgus, kad vaikai per pertraukas išeina į lauką, kad yra daug laisvės mokytojams. Nuomonė gera.

O kaip atėjo mintis įkurti čia žirgyną?

Žirgai jau buvo, mes tiesiog juos perkėlėm į naują vietą.

Ir mokytojai lengvai sutiko ar reikėjo įkalbinėti?

Tokia buvo mano atėjimo dirbti sąlyga – ir ją jie puikiai suprato.

Ką jums davė ši mokykla be vietos žirgams?

Turbūt kiekvienam mokytojui davė galimybę pačiam mokytis. Turėjau šiek tiek darbo su vaikais patirties – juos mokiau jojimo ir skautavimo. Bet čia mokyti reikėjo kitokių dalykų. Tai suteikė man galimybę mokytis, galimybę dirbti su daug vaikų vienu metu. Buvo iššūkis. Po penkerių mokytojavimo metų tampa lengviau.

Gal išmokote dar ką nors?

Išmokau priimti daug platesnį žmonių spektrą, nes mokykla yra tokia vieta, kur reikia bendrauti su keliais šimtais skirtingų žmonių, kurie gal visiškai skirtingai mato pasaulį. Išmokau juos priimti.

Ačiū labai už jūsų laiką, gražios jums dienos.

Laukite tęsinio!

Interviu su mokytojais Ausma S., Vytautu D., Justina V.R., Daiva S., Konstantinu A., Vilma D., Egidijumi B., Rūta G., Kęstučiu S., Aušrine G.S., Kazimiera K.A. skaitykite kituose mokyklos laikraščio MIŠKE numeriuose.

Šeimos kalendorius „Augalai šalia Žaliosios mokyklos“

Kviečiame įsigyti Indrės S. ir Anos S. sukurtą šeimos kalendorių.

„Dar besibaigiant vasarai Ana pasidalino šeimos kalendoriaus idėja ir pamažu mano sąsiuvinyje nugulė dvylika augalų mandalų. Tikiuosi, jos ne tik džiugins akis, bet ir įkvėps mažuosius patobulinti jas spalvomis.“

Indrė

„Kūriau jį sau, mūsų puikiai Vilniaus Valdorfo Žaliajai mokyklai ir visoms šeimoms kaip gražų kasdienį pagalbininką. “

Ana

Tai ne tik galimybė smagiai planuoti šeimos įvykius, bet ir paremti mūsų vis dar augančią mokyklą.

Kreipkitės: 8 679 87766 arba indre@zaliojimokykla.lt

MIŠKE S07/2 (21)
Visi laikraščio numeriai internete:
www.zaliojimokykla.lt/laikrastis
Pasiūlymus ir klausimus siųskite adresu:
laikrastis@zaliojimokykla.lt

Laikraščio rengėjai:
Rima P., Egidijus K.

Antraštės piešinio autorė
Agota K. (10, Žalioji, klasė)